

ЕВОЛУЦИЈАТА НА АЛБАНИЗМОТ

На балканските простори често пати се појавуваат различни толкувања на историјата на народите, нивното потекло, периодот на нивното доселување на овие простори и сл. Народите секогаш имале и имаат противречни анализи околу тие прашања, кои често пати резултирале и со воени судири. Албанското прашање е едно од најекспонираните во историографијата на балканските случувања.

Пишува:
Мишко ТАЛЕСКИ

Во античко време, на подрачјето на денешна Албанија живееле Илирите, индоевропски народ кој се појавил околу 1000 година пр.н.е. Главен град им бил Скадар во северозападна Албанија. Римјаните го освоиле ова подрачје во 9-та година и територијата на Албанија била поделена меѓу т.н. римски провинции Македонија, Далмација и Епирус. Во текот на поголемиот дел од средниот век владетел на Албанија бил Бизант. Албанците како Албанци прв пат биле спомнати во 1043 година. Во 1204 година Бизант воспоставила независно албанско кнежевство Епирус. Во 1478 година албанската држава била освоена од Османлиското царство, но по отпорот на Албанците водени од познатиот Скендер бег. Во Отоманската империја многу Албанци прешле на страната на исламот. Албанската исламска заедница била поделена меѓу Сунитите и Бекташите. Во втората половина на XIX век почнало албанското националистичко движење. Во 1878 година била направена Призренската лига, со цел да се создаде независна албанска држава. Во овој период била напра-

вена модерната алфавета на албанскиот јазик. Албанија се здобила со независност во 1912 година. Во 1928 година Ахмед бег Зогу, син на водачот на едно албанско племе, успеал да го натера Парламентот да ја преобрази Албанија во кралство, а тој да стане крал. Кралот Зогу владеел со Албанија до 1939 година,

ИВАН КАСТРИОТ, ТАТКО НА ЃОРЃ КАСТРИОТ СКЕНДЕРБЕГ СЕ ОЖЕНИЛ СО СРБИНКАТА ВОИСЛАВА, КОЈА ГО РОДИЛА СКЕНДЕРБЕГ. СО ТОА ТОЈ ГИ ПОКАЖАЛ СВОИТЕ ЗАЛОЖБИ ДА ОДРЖУВА ТЕСНИ ВРСКИ СО ОКОЛНИТЕ СРПСКИ КНЕЗОВИ. СЛИЧНО ПОСТАПУВАЛЕ И ОСТАНАТИТЕ АРБАНАШКИ КНЕЗОВИ И ЗА ВРЕМЕ НА СКЕНДЕРБЕГ И ПО НЕГО. СКЕНДЕРБЕГ СЕКОГАШ КОГА ГИ НАПАГАЛ ОСМАНЛИИТЕ НАСТОЈУВАЛ ПРВО ДА ОБЕЗБЕДИ СОЈУЗНИЦИ МЕЃУ АРБАНАСИТЕ И МЕЃУ СРБИТЕ, ГИ ПОВИКУВАЛ НА СОЈУЗНО СОБРАНИЕ, КОЕ ГО ОДРЖУВАЛ ВО МЕСТОТО ЉЕШ НА ДРИМ, НА ГРАНИЦАТА НА АРБАНИЈА. ТОА ГО ПРАВЕЛ СО ЦЕЛ НИКОЈ ДА НЕ МУ ЗАБЕЛЕЖИ ДЕКА Е ПРИСТРАСЕН. СО ТАКВАТА ПОЛИТИКА СКЕНДЕРБЕГ ОБЕЗБЕДУВАЛ ПОМОШ ОД НЕКОИ СРПСКИ КНЕЗОВИ КАКО, НА ПРИМЕР, СТЕВАН ЦРНОЈЕВИЌ СО СВОИТЕ СОРАБОТНИЦИ ЃОРЃЕ И ИВАН.

кога таа била освоена од фашистичка Италија. По завршувањето на Втората светска војна, Албанија станала комунистичка држава. Со неа владеел Енвер Хоџа, кој го преликвал југословенскиот комунизам, па потоа се свртел кон советскиот, за како крајно решение да го избере кинескиот модел на комунизам. Поради кинеската изолација кон Западот, Хоџа ги прекинал од-

носите меѓу Тирана и Пекинг и воспоставил политика на изолација на Албанија кон светот. Ваквата стратегија го предизвикала пропаѓањето на албанското стопанство. Енвер Хоџа умрел во 1985 година. Реформите на албанската држава почнале во 1991 година по падот на комунизмот ширум светот. Демократскиот устав е воспоставен во 1998 година. Сепак, албанската демократија и натаму е најсиромашна во Европа. Албанија со едното око гледа кон демократскиот Запад, а со другото кон Косово. Таму сè уште е присутна нетрпеливоста меѓу Албанците и Србите. Стравот дека независноста на Косово ќе значи и припојување на оваа област кон Албанија сè уште е присутен кај поголемиот дел

НЕКОГАШ ТУКА ЖИВЕЕЛЕ ИЛИРИТЕ

СЛОВЕНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ ВО АЛБАНИЈА

Податоците за словенското население во Албанија се бројни и разновидни. Во октомври 1880 година лондонскиот весник "Тајмс" објавил текст под наслов: "Етнографија на северна Албанија и албанско-црногорскиот спор". Во текстот пишува дека судирот меѓу Црногорците и т.н. Арбанаси (се мисли на случувањата по Берлинскиот конгрес), е само обнова на вековната борба. Гегарија т.е. северна Албанија, пред османлиското влијание на тие простори, била под мирно владение на Србите од Зета. "Тајмс" пишува дека предци на Арбанасите се Илирите и тие го зазеле западниот дел од Балканскиот полуостров. Нивниот одличен војнички карактер сепак не можел да ја спаси земјата од ниту една освојувачка сила. Како воинствен народ, ценет и како сојузник и како противник, не успеал да се одржи ниту против племињата пониски од себе. Натаму "Тајмс" пишува: "Повеќето од северно-албанските племиња се од словенско потекло и единствено Миридите се потомци

на чиста албанска лоза. Хасите, Хотите, Клементите, Кастратите, Грудите и Шкрељите по род се словенски племиња, кои подлегнале на влијанието и на притисокот на Османлиската империја, односно католичката пропаганда. Реката Дрим е граница на вистинските арбанашки племиња. На нивното словенско потекло упатуваат и српските и арбанашките песни и преданија кои велат дека тие се луѓе кои бегале од Османлиите и се населувале во опустошените краеве на Илирија. Клементите водат потекло од некој далматински ускок, кој се оженил со Србинка и ги населил областите во северна Албанија. Кога Османлиите ги покориле овие арбанашки племиња, почнале да ги растураат и меѓусебно да ги раскаруваат, потплатувајќи ги да водат војни меѓу себе, со истовремено внесување на исламот, односно католичката вера. Мнозинството население во областа Зема ја прифатило католичката вера, а пропагандата од страна на австриската власт била насочена во насока населението да се откаже од српскиот јазик и да го прифати арбанашкиот. Муслиманското население, навикнато на власт и оружје, е највоинствено. Тоа се противело на ширењето на Црна Гора и давањето на областите Плав и Гусиње, бидејќи тие имале 7.000 муслимани и 4.000 православни жители. Северно од областа Зема има вкупно 10.000 муслимани и 8.500 православни.

ЈАЗИКОТ НА АРБАНАСИТЕ

Италијанскиот весник "Corriere della Sera" пишува дека "арбанашкото прашање не може да се реши, ако се земе предвид само етничкиот елемент. Првенствено треба да се има во вид политичката цел". Во таа смисла, италијанскиот весник истакнува дека Арбанасите не спаѓаат во оние народи кои можат,

ОД КРАЛСКАТА И КОМУНИСТИЧКАТА ДРЖАВА ГО ПРИФАТИЛА КАТОЛИЦИЗМОТ

во име на својата цивилизација, да го истакнат својот националитет и да го наметнат истиот на територијата на која живеат. Весникот додава дека не постои цивилизација кај Арбанасите. Тие се конгломерација на племиња, кои ги зачувале своите дистиктивни карактери во средна Албанија. На северот и на југот од земјата се измешале со словенските и со грчките еле-

менти. Пренесувајќи го пишувањето на италијанскиот весник "Corriere della Sera", од февруари 1913 година, еден црногорски весник ја негирал цивилизациската способност на Арбанасите. Тие не знаеле да го организираат својот општествен живот, бидејќи се наоѓале на низок степен на култура и затоа што меѓусебно биле поделени верски и јазично. Основната поделба била на Геги и Тоски. Во едно црногорско преда-

измешан, најмногу со грчкиот јазик, а потоа и со српскиот, романскиот и турскиот." Од 5.140 зборови со кои се служеле Арбанасите, само 540 потекнувале од стариот илирски јазик, а остатокот од македонскиот, словенскиот, турскиот и грчкиот јазик.

АСИМИЛАЦИЈА НА РЕЛИГИОЗНИТЕ СФАКАЊА

Интересите на европските и на балканските земји околу Албанија се вкрстувале. Словенското население било изложено на асимилација, се однародувало и му се менувала верата. Еден дел од српската заедница околу Скадар преминал во исламска религија, само за да ги зачува своите племенски права прифаќајќи го "т.н. шкипетарски јазик на местото на својот српски", додека друг дел од Србите под влијание на римската власт го прифатил католицизмот. Во тој период, кон крајот на XIX век, Католичката црква настојувала да има неограничена власт над своите народи, вршејќи притисок и врз православно население во Албанија. Таа се сметала себе за универзална за сите народи, па ценела дека и по цена на притисок мора да биде присутна на тие простори. Во таа смисла, римската црква се сметала дека е интернационална, односно антинационална, противник на народните интереси, народната слобода, подготвена да соработува само со поединци кои имаат власт над народот. ●

ADNAN REISEN
STUTTGART

ADNAN D.o.o Lazani
Tel.: 048 / 473 315
Mob. 070 / 711 788

Büro Stuttgart
Tel. 0711 / 8 17 78 72
Fax 0711 / 8 17 78 73
Mobil 0171 / 5 46 32 20
e-mail: dautoski@web.de

Director Alija Dautoski

70469 STUTTGART - Leobenerstr. 33 - FEUERBACH

FREIBURG
OFFENBURG
KARLSRUHE
STUTTGART
ULM
AUGSBURG
MÜNCHEN
KUMANOVO
SKOPJE
GOSTIVAR
KICEVO

↓ VERBINDUNG MIT SPOJUVANJE SO ↓
STRUGA PRILEP
OHRID BITOLA

BALI D.o.o Struga
Mob. 070 / 247 920
0173 / 9410324

Büro Freiburg
Tel. 0761 / 500 235
Mob. 0170 / 411 7693

Büro Offenburg
Tel. 0781 / 17 48

Sekoja sreda, petok i nedela
Germanija - MAKEDONIJA
Sekoja sreda, sabota i nedela
Makedonija - GERMANIJA

Informacii i rezervacii od 900 do 2100 časot